

הארחת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת דברים

תשפ"ב

גיליון 123

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

איכה ישיבה בדרך

כה מדבר אלינו רבינו הק' (ליקוטי מוהר"ן ס"א): "...הנפשות הם בחינת אבנים" כמו שכתוב (איכה ד') "תשתכנה אבני קודש"; וכולם באים ונכללים... ועל ידי זה נמתקים כל הצמצומים כנ"ל. ועל ידי זה שנכללים יחד כל הנפשות... על ידי זה נעשה שמחה, בבחינת אור צדיקים ישמח, כי הנפש היא בחינת נר, בבחינת נר ה' שמתה, בבחינת אור צדיקים יחדיו נעשה מהם אור, ועל ידי זה נעשה שמחה, בבחינת אור צדיקים ישמח".

כאשר מתקבצים יחדיו, נוצר אור. "אור צדיקים ישמח". זו כוחה של אחרות, להאיר אור גדול של שמחה – היפך השפעת העצבות ושברון הלב של הגלות.

מאורי אור נגד מאורי אש

הנה כי כן, דווקא בימים אפלים וקודרים אלו, ימי בין-המצרים, כהם את ה"מאורי אור" נגד ה"מאורי אש". כי אמנם שניהם מפקים אור – ברם, מאורי האור מפיצים אור ושמחה, תקווה ואמונה, לעומת מאורי האש, המסמלים את תבערת הלב שאיננה טובה, המכלים ושורפים כל חלקה טובה.

בעת החורבן התגברו מאורי האש ומכך נחרב בית מקדשנו. "ממרום שלח אש בעצמותי". אולם, זה לעומת זה עשה אלוהינו וכשבגבירים את מאורי האור נכנעים מאורי האש. זהו התיקון: כאשר כלל הנרות מתקבצים יחדיו, ומזריחים אור גדול, אור שרב כוחו להאיר אף בעיתות חשיכה, אור בוחק המכבה את מאורי האש...

או חברותא או מיתותא

רעיון זה אינו רק בגדר מליצה ואמירה נאה. חיים יש בו. זאת היא מציאות חיי היום יום שלנו. כמה כוחות נפש ננסכים כאשר נפגשים עם חברים לדרך ולדעה, שומעים דיבור, הברקה או רעיון, מקבלים חיון או התעניינות מחבר. הארת פנים מהזולת. כמה תועלת מפקים מכך.

חברים מעניקים לאדם חיים ממש, פשוטו כמשמעו. כסיפורו של חוני המעגל, שהתעורר לאחר שנה של שבועים שנה, ומשלא הכירוהו בבית המדרש, חילשה דעתו: "אמר רבא, היינו דאמרי אינשי או חברותא או מיתותא" (תענית כג.).

"וזה בחינת מה שאמרו חז"ל או חברותא או מיתותא, כי עיקר החיות הוא עיקר החיות בחינת תחיית המתים, כי עיקר החיות הוא אהבה ושלום..." (ליקוטי הלכות ברכות הראיה א')

אותה אהבה ואחרות - 'שבת אחים יחדיו', אף שלעיתים נראית כדבר חיצוני - פנימית גדולה טמונה בה. היא מעוררת את הנקודה הפנימית של כל אחד ואחד.

עצם ההתעוררות, הישיבה בצוותא, השירה והזמרה כבר משיגה את המטרה והרבה מעבר לכך: "גם פעם אחת היה רבי נפתלי ז"ל מנגן איזה זמור מוזר בבית המדרש בילה על עור אנשים מאיטו שלומינו, ורבינו ז"ל שכב כב על מיטתו, וקם רבינו ז"ל מאיטו ונכנס אליהם לשמוע את נגינתם, ואחר כך אמר להם: תדעו, שהנגינה שכלם הייתה בוקעת רקיעים וכי'. תוכלו לשער עצמכם, אשר כבר שכבתי על מיטתי, והנגינה שלכם משכה אותי ממיטתי להיכנס אליכם..." (חיי מוהר"ן).

צא מבדודותך!

הבה נינת דעתנו לאותה קריאה גדולה המנסרת בחלל לבו של יהודי בימי האבל המרים הללו: אל נא תשב בדרך, מכוונם בתוך מרירותך. צא והתלכד עם נפשות ישראל, באהבה ואחרות. צא ותקן את סיבת החורבן. לקט וכנס את האבני קודש המאירים אל תוך בנין הקדושה.

"גדולה לגימה שמקרבתי" (סנהדרין קג:). כל פעולה של 'יחד' מקרבת את האדם לקונו, לדעת הצדיק, ליעודו ושמתח לבו - ומקרבת את בנין גאולתנו ופדות נפשנו, של רבים כיחידים!

פניני הפרשה

"אלה הדברים" (א א)

בספר 'רשפי אש' להרה"ק ר' מרדכי מענשכין ז"ל: דבספר 'משנה תורה' כלולים כל דברי מוסר שבעולם. וכן הוא בספר 'פרי צדיק' בשם היהודי מפרשיסחא ז"ל: שהיה לומד בכל יום איזה פסוקים בספר 'משנה תורה' - חומש דברים, ואמר שהוא כספר מוסר עבורו.

ואפ"ל בדבריהם: 'משנה תורה' עולה כמנין: 'יראת שמים' ועוד 'חמשי' כנגד חמשה מוצאות הפה, של לימודו, ע"ד 'אלה הדברים'.

וזכר אמרו חז"ל (ברכות ד:): 'מי שיש בו יראת שמים דבריו נשמעים', וזהו: 'אלו הדברים' - דבריו של משה הנמשכים בשרשו מיראת שמים, 'אלה הדברים" (א א)

דבריו ותוכנתו של משה רבינו בכאן, אסמכתא לדברי המשנה באבות (ד י"ח): שלא לראות את חבירו בשעת קלקלתו.

ובפירוש הרע"ב ע"כ: כשנתקלקל בחטא לפי שהוא מתבייש מכל אדם. וזאת אנו רואים בכאן שמשא רבינו הוכיחם רק לאחר זמן ובדרך רמוז.

"אלה הדברים" (א א)

דבריו 'האור החיים' שמשא רבינו הוכיחם ל"ו יום קודם הסתלקותו הרמוז בתיבת 'אלה' - שהוא גימטריא ל"ו. ובספר 'תולדות האדם' ע"פ דברי 'הזוהר', שארבעים יום קודם פטירת הצדיק נשמתו עולה למעלה ופועל כל מה שצריך לכלל ישראל. ולכך משה רבינו הוכיחם דווקא ב"ו יום קודם פטירתו, שאז הוא הלכלכל בבחינת אין סוף. עיי"ש.

יש לומר בדבריהם: שר"ת וס"ית ה'דברים' הוא 'מה' בחינת ביטולו של משה לאין סוף. ואותיות הפנימיות הם: 'דב'ר' מלשון מנהיג ומושל כמובא (סנהדרין ח:). 'דב'ר אחד לדור', הרמוז על משה רבינו.

ועיוני בליקוטי מוהר"ן (תורה ד:): עה"פ 'והאיש משה עינו מאד' שהיה בבחינת 'אין', וביטול לאור אין סוף.

'אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר' (א ב)

ע"פ המובא ש'הקטורת' הם בחינת בירורים (כתבי האר"י, ליקוטי ט"ז ב, ועוד) וזהו 'אחד עשר יום מחורב' - שבו ניתנה תורה, ליקדש ברנעי' שמשם נשלחו המרגלים והחל הבירור של כניסתם לארץ ישראל. ובליקוטי מוהר"ן (תורה ל"ה) מחבר ענין בירור הניצוצות הקדושים שבי"א סממני הקטורת למצוות שניצטוו בכניסתם לארץ ישראל, והא אחד עשר ימים אלו היו בדרך לכניסתם לארץ ישראל.

ועיוני בדברי האר"י (ליקוטי דברים צ"א) על הבירור של 'אחד עשר יום דרך הר שעיר', בסוד מלכי אדם, וי"א ריעות עיזים.

'הואיל משה באר את התורה הזאת' (א ה)

בדברי רש"י: 'הואיל' לשון 'התחיל'. רמז על דברי תורה שיש להתחיל בה בכל פעם מחדש, וכמובא בדבריהם (ספרי ו:): שכל יום יהיו בעיניך כחדשים. וכמובא בליקוטי מוהר"ן (ערי"ב): עה"פ 'היום אם בקולו תשמעו'.

ואפשר להוסיף 'הואיל' גימטריה" ב"ן, וידוע ששם ב"ן מאיר בעולם העשייה, וזהו: 'הואיל משה באר את התורה', שהאיר לנו את התורה בעולמנו אנו, עולם העשייה.

'הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר' (א ה)

בפרש"י: 'בשבועים לשון'. ואפ"ל ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (תורה ק"א) שבכוונת עמל התורה מכניעים רעה של העי'...

